

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmmma Totivs Theologiae S. Thomae Aqvinatis, Doctoris Angelici Ordinis Prædicatorum

Tertiæ Partis Volumen Secundum

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Romae, 1619

De vsu, quo Christus vsus est isto sacramento. Quæstio 81.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38725

menti, in qua non debet corpus sine sanguine consecrari. Potest autem à populo corpus sine sanguine sumi. Nec exinde sequitur aliquod detrimentum: quia sacerdos in persona omnium sanguinem offert, & sumit: & sub vtraque specie totus Christus continetur, vt supra habitum est*.

q. 76. a 2

QVÆST. LXXXI.

De modo quo Christus usus est hoc sacramento, in quatuor articulos diuisa.

Deinde considerandum est de usu huius sacramenti, quo Christus usus est in prima sui institutione.

¶ Et circa hoc quærentur quatuor.

¶ Primo, vtrum Christus sumpserit suum corpus & sanguinem?

¶ Secundo, vtrum Iudæ dederit?

¶ Tertio, quale corpus sumpserit aut dederit, vtrum scilicet passibile, vel impassibile?

¶ Quarto, quomodo se habuisset Christus sub hoc sacramento, si fuisset in triduo mortis reseruatum, aut consecratum.

ARTIC. I.

Vtrum Christus sumpserit suum corpus & sanguinem?

490

inf. q. 84.

a 7. ad 4

et 4. d. 11

q. 3. a. 1.

AD primum sic proceditur. Videtur, quòd Christus non sumpserit corpus suum & sanguinem. Non enim de factis Christi & dictis afferri debet, quod auctoritate sacræ scripturæ non traditur. Sed in Euangelijs non habetur, quòd Christus corpus suum manducauerit, aut sanguinem suum biberit. Non ergo est hoc afferendum.

¶ 2 Præterea, Nihil potest esse in seipso, nisi forte ratione partium, prout scilicet, vna pars eius est in alia, vt habetur 4. * Phys. Sed illud quod manducatur & bibitur, est in manducante & bibente. Cum igitur totus Christus sit sub vtraque specie sacramenti, videtur impossibile fuisse, quòd ipse sumpserit hoc sacramentum.

1. 4. text

34 10. 2.

¶ 3 Præ-

¶ 3 Præterea, Duplex est sumptio huius sacramenti, scilicet spiritualis & sacramentalis. Sed spiritualis non competebat Christo; (quia nihil à sacramento accepit) & per cōsequens nec sacramentalis, quæ sine spirituali est imperfecta, ut supra habitū est*. Ergo Christus nullo modo hoc sacramentum sumpsit.

SED contra est quòd Hieron. dicit* ad Lesbiam, Dominus Iesus Christus ipse conuiuia & conuiuium; ipse comedens, & qui comeditur.

RESPONDEO dicendum, quòd quidam dixerunt, quòd Christus in cœna corpus & sanguinem suum discipulis suis tradidit, non tamen ipse sumpsit. Sed hoc non videtur conuenienter dici: quia Christus ea, quæ ab alijs obseruanda instituit, ipse primitus obseruauit. Vnde & ipse prius baptizari voluit, quàm alijs baptismum imponeret: secundum illud Act. 1. Cœpit Iesus facere, & docere. Vnde & primo ipse corpus suum & sanguinem sumpsit, & postea discipulis sumendum tradidit. Et hoc est quod Ruth. 3. super illud, Cumque comedisset & bibisset, &c. dicit gloss. † quòd Christus comedit & bibit in cœna, cū corporis & sanguinis sui sacramentum discipulis tradidit; vnde quia pueri communicauerūt carni & sanguini, & ipse participauit eisdem.

Ad primum ergo dicendum, quòd in Euangelijs legitur, quòd Christus accepit panem, & calicem. No est autem intelligendum, quòd accepit solū in manibus, ut quidam dicunt: sed eo modo accepit, quo alijs accipiendum tradidit. Vnde cum discipulis dixerit, Accipite, & comedite: & iterum, Accipite, & bibite: intelligendum est, quòd ipse accipiens comederit & biberit. Vnde & quidam metricè dixerunt, Rex sedet in cœna, turba cinctus duodena: Se tenet in manibus, se cibatur ipse cibus.

Ad secundum dicendum, quòd (sicut supra dictū est*) Christus secundum quod est sub hoc sacramento, comparatur ad locum: non secundum proprias dimensiones, sed secundum dimensiones specierum

qu. præc.
art. 11.
q. 2 refer
tur de cō.
d. 2. c. nos
Moses.

gl. or. ibi.

q. 76. a. 3

sacra-

sacramentalium: ita quod in quocūque loco ubi sunt illæ species, est ipse Christus. Et quia species illæ potuerunt esse in manibus & in ore Christi, ipse totus Christus potuit esse in suis manibus, & in suo ore. Non autem hoc potuisset esse, secundum quod comparatur ad locum per proprias dimensiones.

979. a. 1.

Ad tertium dicendum, quod (sicut supra dictum est*) effectus huius sacramenti est non solum augmentum habitualis gratiæ, sed etiam quædam actualis delectatio spiritualis dulcedinis. Quamvis autem Christo gratia non fuerit augmentata ex susceptione huius sacramenti: habuit tamen quamdam spiritua-lem delectationem in noua institutione huius sacramenti. Vnde ipse dicebat Luc. 22. Desiderio desideravi hoc pascha manducare vobiscum: quod Euseb. exponit de nouo mysterio noui testamenti, quod tra- debat discipulis. Et idem spiritualiter manducauit, & similiter sacramentaliter, in quantum corpus suum sub sacramento sumpsit: quod sacramentū sui corporis inellexit, & disposuit. Aliter tamen, quam ceteri sacramentaliter & spiritualiter sumant: quia qui augmentum gratiæ suscipiunt, etiam sacramentalibus signis indigent, ad veritatis perceptionem.

ARTIC. II.

Vtrum Christus dederit Iudæ corpus suum?

477
4. d. 11. q.
3. ar. 2. q.
1. & 2. et
Io. 13. l. 3
co 4. f. 6
le. 4. co. 3.
p. n.

AD secundum sic proceditur. Videtur, quod Christus Iudæ non dederit corpus suum. Ut enim legitur Matth. 26. Postquam dedit Dominus corpus suū & sanguinem discipulis, dixit eis, Non bibam amodo de hoc genimine vitis, vsque in diem illū, cum illud bibam vobiscum nouum in regno patris mei. Ex quo videtur, quod illi quibus corpus suum & sanguinem dederat, cum eo essent iterum bibituri. Sed Iudas postea cum ipso non bibit. Ergo non accepit cum alijs discipulis corpus Christi. & sanguinem.

¶ 2. Præterea, Dominus impleuit quod præcepit, secundum illud Actuum 1. Cœpit Iesus facere & docere. Sed ipse præcepit Matth. 7. Nolite sanctum dare

dare canibus. Cum ergo ipse cognosceret Iudam esse peccatorem, videtur quod ei corpus suum & sanguinem non dederit.

¶ 3. Præterea, Christus specialiter legitur Iudæ panem intinctum porrexisse, Io. 13. Si ergo corpus suum ei dedit, videtur quod sub buccella ei dederit, præcipue cum legatur ibidem, quod post buccellam introiit in eum Satanas. Vbi Augustin. * dicit, Hinc nos docemur, quam sit cauendum male accipere bonum: si enim corripitur qui non diiudicat, id est, non discernit corpus Domini à cæteris cibis, quomodo non damnabitur, qui ad eius mensam fingens se amicum, accedit inimicus? Sed cum buccella intincta non accepit corpus Christi: ut enim Aug. † dicit super illud Ioan. 13. Cum intinxisset panem, dedit Iudæ Simonis Iscariotæ; non, ut putant quidam, negligenter legentes, tunc Iudas corpus Christi accepit. Ergo videtur, quod Iudas corpus Christi non accepit.

*tracl. 62.
in Io. cit.
ca prim.
to. 9.*

*tracl. 61.
in Io. in
me. to. 9.*

*ho. 46. in
Io. nō re-
motē an-
te fin. to-
mo 3.*

*Can. 30.
cit. med.*

*l. 3. p. 3.
nō longē
a princ.
† tracl. 62.
to. 9
* loc. cit.*

*in corpo-
re art.*

SED contra est, quod Chryf. † dicit, Iudas participans existens mysteriorum, conuersus non est. Vnde fit scelus eius vtrinque immanius: tū quia tali proposito imbutus adiit mysteria: tum quia adiens melior factus non fuit, nec meru, nec beneficio, nec honore.

RESPONDEO dicendum, quod Hilarius * posuit super Matth. quod Christus Iudæ corpus suum & sanguinem non dedit. Et hoc quidem cōueniens fuisset, considerata malitiæ Iudæ. Sed quia Christus nobis debuit esse exemplum iustitiæ, non conueniebat eius magisterio, ut Iudam occultum peccatorem, sine accusatore, & euidenti probatione ab aliorum communione separaret, ne per hoc daretur exemplum Prælati Ecclesiæ similia faciendi, & ipse Iudas exasperatus, inde sumeret occasionem peccandi. Et ideo dicendum est, quod Iudas cum alijs discipulis, corpus Domini & sanguinem suscepit: ut dicit Dion. * lib. eccle. hier. & August. † super Ioan.

Ad primū ergo dicendum, quod illa est ratio Hilari. * ad ostendendum, quod Iudas corpus Christi non sumpsit.

sumpsit. Non tamen cogit : quia Christus loquitur discipulis, à quorum collegio Iudas se separavit; non, autem Christus eum exclusit. Et ideo Christus quantum est in se, etiam cum Iuda vinum in regno Dei bibit : sed hoc conuiuium ipse Iudas repudiavit.

Ad secundum dicendum, quod Christo nota erat Iudæ iniquitas, sicut Deo : non autem erat sibi nota per modum, quo hominibus innotescit. Et ideo Christus Iudam non repulit à communione: ut daret exemplum tales peccatores occultos non esse ab alijs sacerdotibus expellendos.

Ad tertium dicendum, quod sine dubio Iudas sub pane intincto corpus Christi non sumpsit, sed simplicem panem. Significatur autem foetissis (ut Aug. * ibidem dicit) per panis intinctionem fictio Iudæ; ut enim inficiantur nonnulla, intinguntur. Si autem bonum aliquid hic significat tinctio (scilicet dulcedinem bonitatis diuinæ : quia panis ex intinctione sapidior redditur) idem bonum ingratum non immerito est secuta damnatio. Et propter hanc ingratitude id quod est bonum, factum est ei malum : sicut accidit circa sumentes corpus Christi indignè. Et sicut Aug. * ibidem dicit, intelligendum est, quod Dominus iam antea distribuerat omnibus discipulis suis sacramentum corporis & sanguinis sui: ubi & ipse Iudas erat, sicut Lucas narrat. Ac deinde ad hoc ventum est, ubi secundum narrationem Ioannis, Dominus per bucellam tinctam atque porrectam suam experimit proditorem.

ARTIC. III.

492 *Virum Christus sumpserit & discipulis dederit corpus suum impassibile?*

4. di. 11.

9. 3. a. 3.

6. di. 12.

9. 2. ar. 3.

9. 1. cor.

glos. ord.

ibid.

Ad tertium sic proceditur. Videtur, quod Christus sumpserit & discipulis dederit corpus suum impassibile. Quia super illud March. 17. Transfiguratus est ante eos: dicit quædam glos. * Illud corpus quod habuit per naturam, dedit discipulis in cæna non mortale & passibile. Et Leu. 2. super illud, Si oblatio

tua

tua fuerit de sartagine, dicit glos. † Crux super omnia fortis, carnis Christi, quæ ante passionem non videbatur esui apta, post aptam fecit. Sed Christus dedit corpus suum vt aptum ad manducandum. Ergo dedit tale, quale habuit post passionem, scilicet impassibile & immortale.

Ibidem.

¶ 2 Præterea, Omne corpus passibile, per contactum & manducationem patitur. Si ergo corpus Christi erat passibile, per contactum & comestionem discipulorum passum fuisset.

¶ 3 Præterea, Verba sacramentalia non sunt modo maioris virtutis, quando proferuntur à sacerdote in persona Christi, quam tunc quando fuerunt prolata ab ipso Christo. Sed nunc virtute verborum sacramentalium, in altari consecratur corpus Christi impassibile & immortale. Ergo multo magis tunc.

*in lib. 4.
de sacro
myst alt.
c. 12. post
med.*

SED contra est, quod sicut Innoc. III. * dicit. Tale corpus tunc dedit discipulis, quale habuit. Habuit autem tunc corpus passibile & mortale. Ergo corpus passibile & mortale discipulis dedit.

RESPONDEO dicendum, quod Hugo de S. Vict. posuit, quod Christus ante passionem diuersis temporibus quatuor dotes corporis glorificati assumpserit, scilicet subtilitatem in natiuitate, quando exiit de clauo vtero Virginis: agilitatem, quando ambulauit siccis pedibus super mare: claritatem in transfiguratione: impassibilitatem in cœna, quando corpus suum discipulis tradidit manducandum. Et secundum hoc dedit discipulis suis corpus suum impassibile, & immortale. Sed quicquid sit de alijs (de quibus supra dictum est*, quid sentiri debeat) circa impassibilitatem tamen impossibile est esse quod dicitur. Manifestum est enim, quod idem verum corpus Christi erat, quod à discipulis tunc in propria specie videbatur, & in specie sacramenti intuebatur. Non autem erat impassibile, secundum quod in propria specie videbatur: quinimmo erat passioni paratum. Unde

*q. 28. a. 2
ad 3. q.
954. a. 1
ad 1.*

nec ipsum corpus Christi, quod in specie sacramenti dabatur, impassibile erat. Impassibili tamen modo erat sub specie sacramenti, quod in se erat passibile: sicut inuisibiliter quod in se erat visibile. Sicut enim visio requirit contactum corporis, quod videtur, ad circūstans mediū visionis; ita passio requirit contactū corporis, quod patitur ad ea quæ agunt. Corpus autē Christi, secundum quod est sub sacramento (vt supra dictum* est) non comparatur ad ea quæ circūstant, mediantibus proprijs dimensionibus quibus corpora se tangunt; sed mediantibus dimensionibus specierū panis & vini. Et ideo species illæ sunt, quæ patiuntur & videntur, non autem ipsum corpus Christi.

Ad primum ergo dicendum, quod Christus dicitur in ætēna nō dedisse corpus suum mortale & passibile: quia non dedit mortali & passibili modo. Crux autē fecit carnē Christi aptam manducationi, in quātum hoc sacramentum repræsētat passionem Christi.

Ad secundum dicendum, quod ratio illa procederet, si corpus Christi sicut erat passibile; ita passibili modo fuisset sub sacramento.

Ad tertium dicendum, quod (sicut supra dictum* est) accidentia corporis Christi sunt in sacramento ex reali concomitantia, non autem ex vi sacramenti, ex qua est ibi substantia corporis Christi. Et ideo virtus verborum sacramentalium ad hoc se extendit, vt sit sub sacramento corpus Christi, scilicet quibuscūque accidentibus realiter in eo existentibus.

ARTIC. IV.

Virum si hoc sacramentum tempore mortis Christi fuisset seruatum vel consecratum, ibi moreretur?

Ad quartū sic proceditur. Videtur, quod si hoc sacramentū tempore mortis Christi fuisset seruatum in pixide, vel ab aliquo Apostolorū cōsecratū nō ibi moreretur. Mors enim Chri accidit per eius passionē. Sed Christus impassibili modo etiā tūc erat in hoc sacramento. Ergo non poterat mori in hoc sacramento.

¶ 2 Præ-

9.76.a.4.
3. & 6.

9.76.a.4.

493

4.2.10.a.

2.92.1.c.

et di. 11.

9.3.cō. c.

64. et quo

li. 5. a. 11.

ad 1. &

10.6. le 6

su & 1.

Cor. 11.

12.6.co. 1.

fin.

¶ 2 Præterea, In morte Christi separatus fuit sanguis eius à corpore. Sed in hoc sacramento simul est corpus Christi & sanguis. Ergo Christus in hoc sacramento non moreretur.

¶ 3 Præterea, Mors accidit per separationem animæ à corpore. Sed in hoc sacramento continetur tam corpus, quam anima Christi. Ergo in hoc sacramento non poterat Christus mori.

SED contra est, quòd idem Christus, qui erat in cruce, fuisset in sacramento. Sed in cruce moriebatur. Ergo & in sacramento conseruato moreretur.

RESPONDEO dicendū, q̄ corpus Christi idē in substantia est in hoc sacramento & in propria specie, sed non eodem modo. Nam in propria specie continet circumstantia corpora per proprias dimēssiones, non autem prout est in hoc sacramento: vt supra dictum est*. Et ideò quicquid pertinet ad Christum, secundum quod in se est, potest attribui ei & in propria specie, & in sacramento existenti: sicut viuere, mori, dolere, animatum vel inanimatum esse, & cætera huiusmodi. Quæcumque verò conueniunt ei per comparationem ad corpora extrinseca, possunt ei attribui in propria specie existenti: non autē prout est in sacramento; sicut irrideri, conspui, crucifigi, flagellari, & cætera huiusmodi. Vnde & quidam metricè dixerunt. Pixide seruato poteris sociare dolorem innatum, sed non illatus conuenit illi.

*a præc es
q. 76. a. 4
5 & 6.*

Ad primum ergo dicendum, quòd (sicut dictum est*) passio conuenit corpori passo per comparationem ad agens extrinsecum. Et ideò Christus, secundum quòd est sub hoc sacramento, pati non potest, potest tamen mori.

*in corpore
re art.*

Ad secundum dicendum, quòd (sicut supra dictum est*) sub specie panis est corpus Christi ex vi conserationis: sanguis autē sub specie vini. Sed nūc quidem, quando realiter sanguis Christi non est separatus ab eius corpore, ex reali concomitantia & sanguis Christi est sub specie panis simul cū corpore, & cor-

*q. 76. a. 2a
ad 1.*

pus

pus sub specie vini simul cum sanguine. Sed si tēpore passionis Christi, quando realiter sanguis fuit separatus à corpore Christi, fuisset hoc sacramentum consecratum: sub specie panis fuisset solum corpus, & sub specie vini fuisset solum sanguis.

*in solut.
præc. &
pro ibi
sitato.*

Ad tertium dicendū, quòd (sicut supra dictū est *) anima Christi est in hoc sacramento ex reali concomitantia, quia non est sine corpore: non autem ex vi consecrationis. Et ideò si tunc fuisset hoc sacramentū consecratum vel peractum, quādo anima erat à corpore realiter separata, non fuisset anima Christi sub hoc sacramento: non propter defectum virtutis verborum, sed propter aliam dispositionem rei.

QVÆST. LXXXII.

De ministro huius sacramenti, in decem articulos diuisa.

DEinde considerandum est de ministro huius sacramenti.

- ¶ Et circa hoc quaruntur decem.
- ¶ Primo, vtrum consecrare hoc sacramentū, sit proprium sacerdotis?
- ¶ Secundo, vtrum plures sacerdotes simul possint eandem hostiam consecrare?
- ¶ Tertio, vtrum dispensatio huius sacramenti pertineat ad solum sacerdotem?
- ¶ Quarto, vtrum liceat sacerdoti consecranti à communione abstinere?
- ¶ Quinto, vtrum sacerdos peccator possit conficere hoc sacramentum?
- ¶ Sexto, vtrum missa mali sacerdotis minus valeat, quàm boni?
- ¶ Septimo, vtrum hæretici, schismatici, vel excommunicati possint conficere hoc sacramentum?
- ¶ Octauo, vtrum degradati?
- ¶ Nono, vtrum peccent à talibus communionem recipientes?
- ¶ Decimo, vtrum liceat sacerdoti omnino à celebratione abstinere?

A R.